

Hoofdstuk 14

“Anti”-pestprotocol

Pestprotocol van de Groen van Prinstererschool

Dit Pestprotocol heeft als doel:

- Alle kinderen mogen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Hoe ga je om met pesten op school?

Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

De voorwaarden:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Het creëren van sociale veiligheid moet als onderdeel worden gezien om het pesten te ontmoedigen. Sociale veiligheid willen we creëren door sovalessen, voldoende toezicht op het schoolplein.
- De leerlingen moeten het vertrouwen hebben in leerkrachten om het pesten te kunnen melden.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon (Mevr. J. v/d Berg) nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Het probleem dat "Pesten" heet

Pesten komt voor in alle groepen van de basisschool! Pesten is wat ieder kind persoonlijk ervaart als pesten of gepest worden.

Pesten is anders dan plagen. Bij plagen is er sprake van een incident, waarbij de plager en geplaagde gelijk aan elkaar zijn en het geplaagde kind zich kan verweren. Bij pesten is dit niet het geval. Hierbij zijn de pester en de gepeste niet gelijk aan elkaar en heeft het gepeste kind moeite zichzelf te verdedigen.

Pesten is een terugkerend en continu proces. Kinderen kunnen nog niet zo goed op een groepssituatie reflecteren bij pestgedrag. Er bestaat hierbij het risico dat kinderen pestgedrag accepteren en het als de eigen schuld van het slachtoffer gaan zien. Pesten wordt dan als normaal beschouwd en de kinderen die gepest worden leggen zich vaak neer bij hun rol als slachtoffer. Hoe langer het duurt, hoe ernstiger de gevolgen zijn voor het gepeste kind.

Bij pesten heeft vaak 1 kind de leiding, die noemen we de leider van de groep, de anderen noemen we de meelopers. De grootste groep meelopers zijn de kinderen die dan weer eens meedoen en dan weer niet. Voor hen is het gemakkelijk om er iets aan te doen, dan voor de pester en het gepeste kind. Meelopers zijn net zo verantwoordelijk voor wat ze doen bij het pesten van kinderen. Zij worden in de aanpak van pestgedrag op onze school ook aangesproken op hun gedrag, net zoals de pesters. Voor meelopers kunnen dezelfde consequenties gelden als voor de pester.

Binnen een groep kunnen er ook leerlingen genegeerd worden, dit wordt ook als pesten gezien. Binnen de groep moet er dan aan het sociale klimaat gewerkt worden.

Signalen van Pesterijen kunnen o.a. zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen;
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot;
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven;
- briefjes doorgeven/sms/facebook;
- beledigen;
- opmerkingen maken over kleding;
- isoleren/negeren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen;
- op weg naar huis achterna rijden;
- naar het huis van het slachtoffer gaan;
- bezittingen afpakken;
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer;
- somatische klachten.

Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Hoe willen wij daar mee omgaan?

Op school willen we aan het begin van ieder schooljaar de eerste 6 weken extra activiteiten inplannen die betrekking hebben op het groepsproces. Deze activiteiten zijn erop gericht om een positief klimaat binnen de klassen te verkrijgen waarbij de leerlingen elkaar respecteren en met elkaar leren samenwerken. De rest van het schooljaar komt er regelmatig een onderwerp als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. aan de orde. Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals; spreekbeurten, rollenspellen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten. Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Voor de leerlingen moet het duidelijk zijn dat zij ook verantwoordelijk zijn om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk

voor een goede sfeer in de groep. Hierbij is het belangrijk dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf groep 1 leren we de kinderen: Je mag niet klikken, maar als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

Samenwerking met ouders is hierbij belangrijk. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. Ouders, leerkrachten en directie lossen het probleem in overleg op.

Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen. Deze regels worden de eerste 6 schoolweken met de groep besproken.

Regels die gelden in alle groepen

1. Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
2. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
3. We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
4. Als je kwaad bent ga je niet slaan, schoppen, krabben (je komt niet aan de ander). Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of juf.
5. Niet: zomaar klikken. Wei: aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
6. Vertel de meester of de juf wanneer jezelf of iemand anders wordt gepest.
7. Als de pester door blijft gaan, vertel je dit aan je meester of juf.
8. Word je gepest, praat er thuis ook over. Je moet het niet geheim houden.
9. Utlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
10. Niet aan spullen van een ander zitten.
11. Luisteren naar elkaar.
12. Iemand niet op het uiterlijk beoordelen of hierop beoordeeld worden.
13. Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Zij zijn ook welkom op school.
14. Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
15. Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten maken we weer een nieuwe start.

Kinderen die pesten zitten zelf in de nesten!!

Deze regels gelden op school en daarbuiten en hangen op een goed zichtbare plaats in de school en in de klas.

Kinderen mogen, in overleg met de leerkracht, in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels. Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn de zgn. groepsregels. Na afloop van het schooljaar bekijkt het team of deze aanvullingen definitief kunnen worden opgenomen in de schoolregels. Zowel schoolregels als groepsregels zijn zichtbaar in de klas opgehangen.

Aanpak van ruzies en Pestgedrag in vier stappen

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

stap 1:

Er eerst zelf (en samen) uit te komen. (Deze stap geldt alleen voor ruzie.)

stap 2:

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) meldt hij het probleem aan de meester of juf. Medeleerlingen die zien dat er iemand gepest of genegeerd wordt melden dit ook bij de leerkracht.

stap 3:

De leerkracht brengt de partijen (pesters, meelopers en gepeste) bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties). De leerkracht schrijft de

stap 4:

Bij herhaaldelijke pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling(en) die pest(en). De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties). Ook worden de ouders telefonisch op de hoogte gebracht. Leerkracht(en) en ouders (van pester(s) en gepeste) proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen. Het team/IB/directie wordt hierover geïnformeerd.

Consequenties

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden). En vervolgens leveren stap 1 t/m 4 geen positief resultaat op voor de gepeste. De leerkracht neemt duidelijk een stelling in. De straf is opgebouwd in 4 fases; afhankelijk hoelang de pester(s) door blijft gaan met zijn/ haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn / haar gedrag.

fase 1:

Samen met de ouders van de pester(s) afspraken maken over welke verbeteringen in gedrag zichtbaar moeten worden. Dit kan door middel van:

- Een schriftelijke opdracht (b.v. stelopdracht) over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Time-out op een vast afgesproken plaats (op het plein)
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij of zij met het gepeste kind uithaalt.
- Gesprekken (iedere week) met de pester(s) over zijn gedragsveranderingen, wat lukt wel en wat lukt niet.
- Opstellen antipesthandelingsplan of antipestcontract

fase 2:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Onderwijsbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

fase 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het tijdelijk plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

fase 4:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Van alle fases dient een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden te worden, die in ParnasSys terug te vinden is.

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest. De leerkracht neemt het probleem serieus.
- Samen met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil.
- De leerling leren het niet 'uit te lokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt en moet reageren.
- Werken aan weerbaarheid. Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Werken aan het zelfvertrouwen.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en steun bieden.
- Het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- Het in de groep bespreekbaar maken.
- Zorgen voor vervolggesprekken om het gepeste kind te begeleiden (eventueel in combinatie met sovagesprekken).

Begeleiding van de pester(s)

N.B. : Dit is net zo belangrijk als de begeleiding van de gepeste leerling.

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken!, pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling). Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest. Belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de "stop-eerst-nadenken-houding" of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; Praten en overleggen met de ouders en steun bieden. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? Geven van tips voor thuis.
- Zorgen voor vervolggesprekken om de pester(s) kind te begeleiden (eventueel in combinatie met sovagesprekken).
- Laten merken dat er sociale controle is vanuit school. Na schooltijd houd je je ook aan de regels uit het pestprotocol.

- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

Begeleiding van een groep waarin gepest wordt:

- Eerste 6 schoolweken investeren in groeps sfeer en de schoolregels bespreken.
- Met de leerlingen regelmatig praten over pesten en hun eigen rol daarin
- Met de groep naar mogelijke oplossingen zoeken, kijken wat de leerlingen kunnen bijdragen
- Zorgen dat de leerlingen bij de oplossing een actieve rol krijgen
- Zorgen dat alle leerlingen betrokken worden bij groepsactiviteiten, hierbij ernaar streven dat er geen leerlingen genegeerd worden.
- Zorgen voor vervolgesprekken over de afspraken die gemaakt zijn.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Adviezen aan de ouders van onze school

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Probeer uw eigen emoties in de hand te houden. U loopt anders kans dat uw kind gaat denken: Ik vertel het thuis maar niet, papa of mama wordt er ook verdrietig van. Dit heb je vooral bij oudere kinderen.
- Neem uw kind serieus.
- Ga kijken in speelsituaties. Waak alleen voor overbescherming, dit werkt averechts.
- Lees boeken/bekijk DVD's over het onderwerp.
- Geef informatie, boeken etc. aan uw kind.
- Laat uw kind alles van zich afschrijven.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken, het probleem moet ook bespreekbaar worden in de klas.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect en zelfvertrouwen vergroot worden of weer terug komen. Steunen en belonen!
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport. Misschien kan hij/zij daar in uitblinken.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt en dat hij/zij niet de enige is.
- Laat uw kind deelnemen aan een sociaal-vaardigheidstraining of weerbaarheidstraining.

Ouders van pester(s):

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.

- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Binnen de federatie is afgesproken om voortaan elk jaar rond de herfstvakantie een

“Week van respect”

te organiseren.

Doel is om vroeg in het schooljaar met team en kinderen ons te bezinnen op het onderwerp pesten. Dit geeft ook een signaal af naar de ouders dat we er als school steeds mee bezig zijn en dat we het heel belangrijk vinden dat kinderen zich bij ons op school veilig en gerespecteerd voelen.